

felle zucht naar het zoo scherp mogelijk typeeren, het leven herleeft. „Datse schijnen asem van haer te gheven”, zóó gelijken die portretten, maar buiten die realiteit om is er niet de gloed der verbeelding, is er een te veel hetzelfde schema. Snijdt al die al of niet gehandschoende handen uit de doeken, naast elkaar gelegd verkrijgt men iets mechanisch, iets irriterend knaps, een niet inventieve rhythmische herhaling.

Voor jaren kon men op de Hollandsche tentoonstelling te Londen (1929) een reeks portretten van Hals zien, samen met schilderijen van Rembrandt. Hals was er letterlijk door om hals gebracht. Maar wie bijv. het Museum Boymans bezoekt of een buitenlandsch museum als te Gotha en dan neer gaat zitten in de zaal met Haarlemsche schilderijen, ziet tenslotte maar één schilderij, dat ver uitrijst boven de andere: het portret geschilderd door Frans Hals. Begrenzing en voorsprong, zij kenmerken zijn verrassend dualisme.

De tentoonstelling van werken van Frans Hals geeft een voortreffelijk beeld van het kunnen van den schilder. Uit alle perioden van zijn lang leven is werk aanwezig dat tot het beste behoort wat Hals gemaakt heeft. Wat ontbreekt kan met een enkelen regel worden afgedaan, het zijn van de portretten de lachende officier (Wallace collection), Willem van Heythuyzen (Lichtenstein Galerie) en Isabella Coymans (coll. de Rothschild), verder een familiegroep als die in de collectie Thyssen (vroeger O. Kahn), in de National Gallery of bij Viscount Boyne (Brancepeth); het zijn van de genrestukken de „Bohémienne” (Louvre) en Malle Babbe (Berlijn). Er is echter veel meer dan iemand in de verste verte had durven hopen. Hals is — op een enkel belangrijk doek na — inderdaad in Haarlem teruggekeerd.

De bezichtiging van het werk van Hals is vermoeiend, doordat al die perioden van zijn werkzaamheid door elkander hangen en de inzendingen bovendien verspreid werden over het geheele museum. In elke zaal, in elk kabinet ontmoet ge werk. Het moet gezegd: elk schilderij is goed te zien. Wie nooit een schilderij van Hals gezien mocht hebben, zal, als wie hem kennen, getroffen worden door de verblindende pracht der schutterstukken; de geheele stijging van het werk is er uit af te leiden; als schilder leert ge hem toch niet beter kennen. Van deze schuttersgroepen is het typeerende dat niet één enkele figuur als dominant in de herinnering achterblijft, maar de geheele groep, als een levensgroot genrestuk, door compositie, ruimtedoorleving, door het licht en de peinture in de herinnering gaan voortleven. Er is, in tegenstelling tot Rembrandt, een negatie van de hoofdfiguur; het gebeuren speelt zich af in eigen ruimte en tijd; wij zijn de toeschouwers, niet de er in betrokkenen. Is de lach, waarover men het bij Hals zoo gaarne heeft, de drempel eener amicaliteit, de toegang tot een dieper vertrouwd geraken? Wie alle werken hier in zich heeft opgenomen komt tot de conclusie dat dat lachen niet zoo aanwezig is als men zou denken. Er is veel ernst. Is er jolijt, dan is